

MEDDELANDE FRÅN
**RÄDDNINGSS
VERKET**

1991 : 2

**AVSPÄRRNING OCH
TRAFIKDIRIGERING
VID RÄDDNINGSTJÄNST**
Allmänna råd och kommentarer

Allmänna råd och kommentarer om avspärrning och trafikdirigering vid räddningstjänst

beslutade den 20 december 1991.

Enligt 45 § räddningstjänstlagen (1986:1102) får räddningsledaren vid en räddningsinsats göra ingrepp i annans rätt, t ex avspärra områden och dirigera trafiken.

Avspärrnings- och trafikdirigeringsuppgifter sköts normalt av polisen, som enligt 34 § räddningstjänstlagen är ett samverkande organ i samhällets räddningstjänst. Vid de tillfällen som räddningstjänsten kommer till en olycksplats före polisen bör räddningstjänsten själv kunna vidta de avspärrnings- och trafikdirigeringsåtgärder som behövs för att trygga säkerheten.

Räddningsverket meddelar därför följande allmänna råd och kommentarer om avspärrning och trafikdirigering vid räddningstjänst. Råden och kommentarerna syftar till att skapa enhetliga normer för avspärrning och trafikdirigering vid räddningstjänst.

Meddelandet har utarbetats i samarbete med rikspolisstyrelsen, trafik-säkerhetsverket, vägverket samt representanter för räddningstjänsterna i Halmstad, Munkedal, Norrköping och Torsby.

Samråd med rikspolisstyrelsen, luftfartsverket, sjöfartsverket, kustbevakningen, arbetarskyddsstyrelsen och Svenska kommunförbundet har skett i enlighet med begränsningsförordningen (1987:1347).

Allmänna råd är markerade med *kursiv* stil.

Detta meddelande träder i kraft den 1 februari 1992.

Statens räddningsverk

Nils Olof Sandberg

Kenneth Ericsson
(Enheten för övrig räddningstjänst)

Inledning

Vid räddningsinsatser föreligger det ofta ett behov av att spärra av områden för att t ex

- trygga arbetet på olycksplatsen
- utestänga obehöriga
- förhindra trafik på olycksplatsen
- skapa uppställningsplatser för räddningsfordonen
- hindra att utsläpp av skadliga ämnen skadar befolkningen

Avspärnings- och trafikdirigeringsuppgifterna sköts normalt av polisen. I de fall räddningstjänsten kommer till en olycksplats före polisen bör räddningstjänsten själv kunna vidta avspärnings- och trafikdirigeringsåtgärder.

Avspärning kan ske på många olika sätt men för att allmänheten snabbt och enkelt skall kunna uppfatta avspärningen bör den ske på enhetligt sätt. Samma sak gäller för trafikdirigering.

Avspärning av väg

I trafiklagstiftningen finns det regler om avspärning. Begreppet avspärning används dock inte utan man talar om "totalt avstängd väg" och "delvis avstängd väg".

När räddningsledaren beslutar om att avspärna en väg bör han tillämpa reglerna i trafiklagstiftningen och använda begreppen

- *totalt avstängd väg*
- *delvis avstängd väg*

Med en varningsanordning för avstängning av en väg avses i detta meddelande en skylt märkt med ordet "OLYCKA" kombinerad med en lykta. Lyktan bör kunna visa antingen rött fast sken eller gult fast eller blinkande sken. Lyktan kan med fördel vara en kombinationslykta.¹

¹ Jfr punkt 8.2.1 i trafiksäkerhetsverkets föreskrifter (TSVFS 1989:121) om varningsskylt samt 74 § vägmärkesförordningen (1978:1001). Enligt 74 § nämnda förordning skall lyktorna visa fast rött sken när vägen är helt avstängd och fast eller blinkande gult ljus i annat fall.

Totalt avstängd väg

Vid en total avstängning av en väg bör varningsanordning med en lykta som visar fast rött sken användas.

Varningsanordningarna bör vara placerade på högra kanten av vägen eller körbanan samt vid mittlinjen eller på vänstra sidan av vägen eller körbanan. Om vägen har mer än ett körfält i samma färdriktning bör det finnas varningsanordningar på båda sidorna om körbanorna.

Avståndet mellan varningsanordningarna och området som är avstängt bör vara minst 150 m på en väg med en tillåten hastighet av 70 km/h eller högre.

Beroende på situationen kan fler varningsanordningar än vad som ovan angivits användas.

Delvis avstängd väg

Vid en delvis avstängning av en väg bör varningsanordning med en lykta som visar fast eller blinkande gult ljussken användas

Varningsanordningen bör vara placerad på högra sidan av vägbanan.

I övrigt bör reglerna för total avstängning av väg tillämpas

Basutrustning för avspärrning av väg

Vid en avspärrning av en väg bör minst fyra varningsanordningar kunna ställas ut i ett initialskede av en räddningsinsats. Lyktan på varningsanordningarna bör kunna visa både rött fast sken och gult fast eller blinkande sken². Detta innebär att två varningsanordningar kan ställas upp på varsin sida om olycksplatsen.

Även väghållaren har i många fall materiel som kan användas vid avspärrning.

² Jfr punkt 8.2.1 i trafiksäkerhetsverkets föreskrifter (TSVFS 1989:121) om varningsskylt samt 74 § vägmärkesförordningen (1978:1001).

Trafikdirigering

Vid trafikdirigering bör personalen använda sin ordinarie skyddsutrustning. Utrustning bör dock vara försedd med väl synligt reflekterande material.³

Vid dålig sikt och mörker bör en lykta med rött sken användas.⁴

Polismans tecken bör alltid användas vid trafikdirigering.

Avspärning av andra områden än väg

Det finns inte några regler för avspärning av andra områden än väg som kan tillämpas vid räddningstjänst. Följande allmänna råd ges därför för sådana områden.

Varningsskyltarna och övrig avstängningsmateriel bör ha färgkombinationen röd och gul.

Om avspärningsband används bör de ha följande text "AVSPÄRRAT ENLIGT 45 § RÄDDNINGSTJÄNSTLAGEN" påtryckt. Om linor används kan de förses med skyltar med samma text. Skyltarna bör vara rektangulära samt ha gul botten, röd bård och svart text.

Ovan angivna utrustning kan inte ersätta varningsanordningarna vid avspärning av väg. Utrustningen kan dock användas efter varningsanordningarna i förstärkningssyfte.

Samverkan med polismyndighet

Polisen deltar enligt 34 § räddningstjänstlagen som ett samverkande organ i samhällets räddningstjänst. Vid sådan samverkan sköter

³ Arbetarskyddsstyrelsen har utfärdat föreskrifter om "Vägarbete" (AFS 1984:19). I begreppet vägarbete ingår dock inte arbete som utförs av polis, räddningstjänst, ambulanspersonal eller bärgningsföretag. Om man finner det lämpligt kan föreskrifter ändå tillämpas inom räddningstjänsten.

⁴ 76 § vägmärkesförordningen

polisen normalt avspärnings- och trafikregleringsuppgifter.⁵ Enligt 45 § 3 st räddningstjänstlagen skall polisen lämna räddningsledaren det biträde som behövs vid ingrepp i annans rätt.

Räddningstjänsten i kommunen bör samråda med den lokala polismyndigheten i frågor om avspärning och trafikdirigering vid räddningstjänst.

Utbildning av personalen

Enligt 3 kap. 3 § arbetsmiljölagen (1977:1160) skall arbetsgivaren förvissa sig om att arbetstagaren har den utbildning som behövs och vet vad han har att iakta för att undgå riskerna i arbetet t.ex. vid trafikdirigering.⁶

⁵ Rikspolisstyrelsen har gett ut allmänna råd om användningen av varningsanordningar vid trafikolycka på väg (FAP 330-3).

⁶ Vägverket har gett ut en handbok i trafikreglering (Publ. 1991:7). Boken kan med fördel användas i utbildningen.